Juha Piilola

Suomen sisävesiammattikalastajien liitto

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

30.10.2019

Suomen sisävesiammattikalastajienliiton asiantuntijalausunto HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarviosta vuodelle 2020 sekä VNS 2/2019 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020—2023

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan pyynnöstä, liittomme lausuu valtion talousarvioista ja valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmista seuraavaa:

Keskitymme lausunnossamme valtion budjetin sekä hallitusohjelman vaikutuksiin sisävesien kaupalliseen kalastukseen sekä niiden vaikutuksiin liittoomme ja järjestötyöhön liittyen Ano Turtiaisen talousarvioaloitteeseen budjettikohdassa 30.40.51.

Suomen sisävesiin kuuluu noin 56 000 yli 1 ha järveä, joiden pinta-ala on n.33 350 km^2 (vertailun vuoksi peltopinta-ala on noin 23 000 km^2). Näillä järvillä toimii noin 300 päätoimista (1 lk) ja noin 2000 sivutoimista (2 lk) kalastajaa (Luke 2018), joista jokainen päätoiminen kalastaja työllistää alihankintojen kautta noin 4 htv. Sisävesikalastus tuottaa nykyisin pyydetyn kalan elintarvikekäytön arvosta yli 70 % (Luke 2018, julkaisematon). Samaan aikaan sisävesikalastuksen saalismäärät ja arvo kasvaa jatkuvasti (Esim. Setälä 2018). Rannikkokalastajien määrän vähentyessä, sisävesikalastuksen merkitys elintarviketuotannossa tulee siis korostumaan tulevaisuudessa. Sisävesikalastuksen tärkein saalislaji on luontaisesti lisääntyvä muikku ja kilomäärissä mitattuna toiseksi tärkein saalislaji on särki, joka sekin päätyy valtaosin nykyisin elintarvikkeeksi. Tutkimusten mukaan muikun kalastusta voitaisiin moninkertaistaa ekologisesti kestävästi, samoin kuin särjen ja ahvenen kalastustakin sisävesillä (Marjomäki ym sekä Ruokonen ym.2018). Kalan saaliin mukana poistuu ravinteita ja luonnonkalan tuotannon hiilijalanjälki on pienin mihin tahansa muuhun elintarviketuotantoon verrattuna. Tässä sisävesikalastus voi olla kantamassa kortensa kekoon Suomen ilmastotalkoissa, kun hallitusohjelman hiilineutraaliutta ja ilmastoystävällistä kiertotaloutta tavoitellaan (Hallitusohjelman tavoitteet 1.1-1.3 ja 1.5.-1.7),. Näistä syistä sisävesikalastus ja sen edellytykset tuler turvata Suomessa ja ottaa ala huomioon valtion budjetissakin.

Saavuttaaksemme myös nykyistä tasa-arvoisemman Suomen (Hallitusohjelma 3.2.1 tavoite 3ja 3.3.1 ja 3.3.3), Suomen hallitus on ohjelmassaan maininnut seuraavaa: *”Hallitus turvaa osallisuuden ja monimuotoisen kansalaistoiminnan edellytykset valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä vahvistetaan. Eriarvoisuutta torjutaan osallisuudella. Kaikkien mahdollisuutta merkitykselliseen kansalaistoimintaan edistetään ja turvataan järjestöjen toiminnan autonomisuus. Järjestöjen avustusten ja rahoituksen riittävyyttä seurataan muuttuvassa toimintaympäristössä. Järjestöille jaettavien avustusten sekä valtionapujen käytäntöjä eri hallinnonaloilla selvitetään oikeusministeriön ja tuotonjakoministeriöiden kesken ja soveltuvin osin yhdenmukaistetaan. Uudistustyön lähtökohtana on kansalaisjärjestöjen autonomian kunnioittaminen ja byrokratian keventäminen, pitkäjänteisyyden ja ennakoitavuuden turvaaminen, järjestöjen yhdenvertainen kohtelu sekä avoimuus ja läpinäkyvyys.*” Tämän vuoksi Suomen

sisävesiammattikalastajien liiton rahoitus tulee turvata valtion budjetissa momentilta 30.40.51 Ano Turtiaisen talousarvioaloitteen mukaisesti, varaamalla kalatalousalan järjestötoimintaan Suomen sisävesiammattikalastajien liitolle 110 000 €. Tämä siksi, että vaikka liittoomme on kalatalousalan valtakunnan tasolla toimiva järjestö, emme ole aiemmin anomuksistamme huolimatta saneet toimintamäärävaroja toisin kuin vastaavat muut alan järjestöt esim. KKL, SVK ja SAKL.

Jotta Suomen sisävesillä kaupallisten kalastajien toimintaan vaikuttavan lainsäädäntötyön ja sen valmistelusta saataisiin hallitusohjelman tavoitteissa mainittu laadukas lainsäädäntö ja toimiva demokratia, joka edistää perus- ja ihmisoikeuksia joka halutaan toteuttaa turvaamalla kansalaisjärjestöjen (kuten SSAK) toimintaedellytykset. Ilman sisävesiammattikalastajien liittoa kaupalliset kalastajat eivät pysty vaikuttamaan alansa vaikuttavaan lainsäädäntötyöhön ja sen valmisteluun. Siksi järjestön toiminta tulee turvata taloudellisesti, jotta on edes jokin taho, joka voi tuoda sisävesikalastajien ääntä kuuluviin päätöksentekoon Suomessa. Järjestö toimii myös tutkijoiden ja kalastajien välisessä innovaatio-ohjelmassa, jonka avulla pyritään edistämään kalastuksen innovaatioita ja teknologiaa. Lisäksi järjestö on edistämässä kotimaisen kalan elintarviketalouden lisäarvoa sekä parantaa alan yleisiä toimintaedellytyksiä. Liito on mukana mm. kalatalouden rahoitusvälineiden ennakkoarvioinnin ohjausryhmässä, jolla pyrimme luomaan ja edistämän uudenlaisten rahoitusvälineiden saamista kalatalouteen. Myös tämä toiminta tukee hallitusohjelmaa. (liiton säännöt selkä hallitusohjelman tavoite 3.4.1).

Sisävesiammattikalastajien liitto voi olla myös edistämässä hallitusohjelmassa mainittuja julkisen talouden ilmastovaikutuksia edistäessään luonnonkalan käytön lisäämistä julkisissa hankinnoissa sekä osallistumalla mm hankintalainsäädännön sekä sisävesiliikenteen kehittämisohjelman laadintatyöhön. Hallitusohjelmassa on mainittu myös elintarvikelain kokonaisuudistus jonka valmisteluun liittoomme osallistuu.

MYEL vakuutusmaksut
Kalastajat kuuluvat pääsääntöisesti Myelin piiriin. Budjetissa on esitetty sairausvakuutusmaksuja nostettavaksi ja vakuutusten päivärahamaksuja alennettavaksi. Tällainen kehitys missä yritysten kustannukset kasvavat ja tulot alenevat ei ole millään tavalla kestävää.

Mikäli hallitusohjelmassa mainittua kotimaisen kalan tarjontaa ja osuutta aiotaan lisätä ja edistämisohjelma laatia, tällöin tulee turvata myös kalastajien etujärjestötoiminnan resurssit.

Yhteenveto
Lausuntonamme em. hallitusohjelmaa läpileikkaavasti tukeutuen ja valtion talousarvioon vuodelle 2020 sekä Valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020—2023 esitämme, että **Budjetissa tulee ottaa huomioon ja varata budjettiin riittävät määrävarat Suomen sisävesiammattikalastajaliiton toimintamäärävaraksi** mom 30.40.51 ja huomioida että kalatalouden uudenlaisten rahoitusvälineiden käyttöönottamiseksi on olemassa riittävät määrävarat jotta hallitusohjelmaa voidaan toteuttaa. Yrittäjien Myel ja yel vakuutusmaksuja ei tule nostaa eikä sairausvakuutuskorvauksia alentaa.

Suomen sisävesiammattikalastajienliiton puolesta Saarijärvellä 30.102019

_____

Juha Piilola